

NIEUWS UIT HET BESTUUR

Per 1 november 2001 heeft Prof. dr. A. Plasschaert afscheid genomen van de functie van voorzitter van de Stichting Edward Schillebeeckx. Prof. dr. A. Plasschaert blijft evenwel lid van het bestuur tot 01-11-2003. Hij werd in de functie van voorzitter opgevolgd door Prof. dr. W. Derkse, bijzonder hoogleraar en directeur van het Soeterbeek programma aan de KU Nijmegen. Ook Dr. D. van Ooijen (secretaris) heeft afscheid genomen van het bestuur. Hij wordt opgevolgd door E.H. Martin G.A. Vijverberg, tevens de opvolger van David van Ooijen als Provinciaal van de Nederlandse Orde der Dominicanen.

Prof. dr. A. Plasschaert en Prof. dr. W. Derkse

EREDOCTORAAT

VOOR PROF. DR. R.J. SCHREITER TE LUZERN

Op 21 november 2001 heeft prof. dr. Robert Schreiter een eredoctoraat ontvangen van de universiteit van Luzern. Prof. dr. R.J. Schreiter vervult aan de Faculteit der Theologie van de KU Nijmegen de bijzondere leerstoel *Theologie en Cultuur* vanwege de Stichting Edward Schillebeeckx. Schreiter werd geëerd vanwege zijn werk op het gebied van contextuele theologie, vanwege zijn toonaangevend onderzoek op het gebied van de interculturele en interreligieuze dialoog en missionaire theologie in een cultuuroverschrijdend perspectief.

Schreiter had al nagedacht over de consequenties van het globaliseringsproces voor inheemse culturen, etnische en religieuze gemeenschappen en de moderne maatschappij, toen anderen nog nauwelijks bekend waren met het begrip globalisering, aldus Edmund Arens, decaan van de theologische faculteit van Luzern. In een interview met een Zwitsers dagblad laat Robert Schreiter weten zich te verheugen dat er door zijn eredoctoraat een bijzondere band is ontstaan met de theologische faculteit van Luzern. In deze tijd van globalisering is het de taak van de theologie om een vruchtbare wisselwerking

tussen het globale en het lokale te brengen en Luzern zou, vanwege haar context die bekend staat om de bevestiging van het lokale, goed in de gelegenheid zijn hieraan bij te dragen. Volgens Schreiter heeft ook de Kerk, vanwege haar nadruk op haar universaliteit, er moeite mee om het globale met het lokale te verbinden. Hij waarschuwt in dit verband voor de verwaarlozing van de lokale context waarin mensen leven en hun geloof praktiseren. Ook de interreligieuze dialoog is voor de Kerk onontbeerlijk geworden. We staan vandaag de dag voor de eis een nieuw model van tolerantie te profileren. Dit is

dringend noodzakelijk om te werken naar vrede en om te verhinderen dat religie tot legitimatie van machtsmisbruik wordt. De gebeurtenissen van 11 september hebben dit duidelijk laten zien. Een dialoog tussen religies is echter maar mogelijk wanneer alle deelnemers dezelfde rechten hebben. Dit laatste lijkt bemoeilijkt te zijn door het omstreden document 'Dominus Jesus', dat veel schade toegebracht heeft aan de interreligieuze dialoog en de oecumenische discussie. Echter, zo zegt Schreiter, de discussies die zijn losgebarsten naar aanleiding van dat document, ook binnen het Vaticaan, laten duidelijk

zien dat dit document niet de houding van het gehele Vaticaan tot uitdrukking brengt maar dat het hier slechts gaat om een centralistische reactie van een kleine groep binnen het Vaticaan. Op de vraag of zich achter de houding van het Vaticaan niet een angst voor syncretisme verbergt, zegt Schreiter dat we

niet moeten vergeten dat syncretisme altijd al een bestanddeel van de religieuze ontwikkeling geweest is. Dit is te zien aan de verschillende vormen waarin het christendom wereldwijd gestalte heeft gekregen. Het is belangrijk voor ogen te houden dat religie altijd bestempeld geweest is door een aantal verschillende

elementen die het menselijk leven bepalen. Beslissend is slechts, dat in het veelvoud van culturele vormen de grondboodschap van het christendom behouden blijft.

Anneke Mooij

ONTMOETING RONALD GRIMES EN EDWARD SCHILLEBEECKX

Prof. dr. Edward Schillebeeckx doet sinds geruime tijd onderzoek naar de christelijke sacramenten. De antropologische verworteling van de christelijke sacramenten wordt daarin bekelemt. Een eerder verschenen artikel (Naar een herontdekking van de christelijke sacramenten. Ritualisering van religieuze momenten in het alledaagse leven, in *Tijdschrift voor Theologie* 40 (2000) 2, 164-187) geeft daar blijk van. Schillebeeckx vindt voor zijn benadering inspiratie bij de onderzoekstroming van de *Ritual Studies*, die de afgelopen decennia voornamelijk in de Verenigde Staten is ontwikkeld. Als men de rituele dimensie van de christelijke sacramenten wil verkennen, dan is het noodzakelijk om grondig te analyseren hoe de scharniermomenten van het menselijk bestaan worden beleefd. Deze

V.l.n.r. prof. dr. E. Schillebeeckx, drs. T. Quartier en prof. dr. R. Grimes

analyse kan verrijkend zijn voor een inzicht in de christelijke sacramenten. Precies dit doet prof. Ronald Grimes, hoogleraar aan de Wilfred Laurier University (Canada) in zijn laatste boek *Deeply into the Bone. Re-inventing Rites of Passage* uit 1999. Grimes is één van de grondleggers van de *Ritual Studies*.

Enkele maanden geleden vond er een ontmoeting plaats tussen prof. dr. R. Grimes en prof. dr. E. Schillebeeckx. Bij een feestelijk lunch, waaraan ook drs Hadewijch Snijdewind (medeoprichter van de Stichting Edward Schillebeeckx) en drs Thomas Quartier (liturgiewetenschap KU Nijmegen) deelnamen, kwam een interessant gesprek op gang waarin de uitwisseling tussen *Ritual Studies* en de sacramentologie heel wat gespreksstof opleverde. Grimes was zeer vereerd met het feit dat Schillebeeckx met zijn werk vertrouwd was en belangstelling toonde voor zijn rituele analyses. Het was een interessante en stimulerende ontmoeting die impulsen voor verder onderzoek en verdere reflectie gaf.

Thomas Quartier

JONGE THEOLOGEN IN GESPREK

Het wekt nauwelijks verbazing dat, veelal jonge theologen, die naast hun vak binding hebben met een tweede anders georiënteerde discipline of cultuur contact zoeken met Edward Schillebeeckx. Zijn veelzijdige wetenschappelijke arbeid, zijn kijk op het menselijke leven en het menselijke geloof in God geven daar aanleiding toe. Zo komt menig gevorderd student van Graduate School of Theology van de Katholieke Universiteit Nijmegen bij Schillebeeckx langs voor een gesprek. Ook werden vier theologen uit Rusland, die op bezoek waren bij het tijdschrift

Concilium, door Schillebeeckx bijgepraat over onder andere de contexttheologie, de bevrijdings-theologie en de feministische theologie. De Zweeds-lutherse theoloog Bo Claesson, die vroeger in de gezondheidszorg heeft gewerkt, interviewde hem voor een Zweedse krant. Claesson is gepromoveerd op een stelling over Schillebeeckx. Hij is bezig om *Mensen als verhaal van God* in het Zweeds te vertalen. De van oorsprong Koptische christen, de Egyptische Maguerite Abdul-Masih, die in Iran scheikunde studeerde, daarna naar Canada moest vluchten, is nu werk-

zaam als theologe aan Saint Marys University in Halifax. Onlangs publiceerde ze het boek *Edward Schillebeeckx and Hans Frei: A Conversation on Method and Christology* (2001). Ze stuurde het boek naar Schillebeeckx, die beloofd heeft om commentaar erop te geven. Een andere Zweed, die Schillebeeckx heeft bezocht, is de socioloog Ulf Borelius. Hij gaat promoveren op een sociaal-theologisch onderwerp: de bevrijdingstheologie in Peru. Borelius heeft al een interview gehad met Gustavo Gutiérrez, 'de vader van de bevrijdingstheologie'. Naast zijn gesprek

VOORAANKONDIGING

SYMPOSIUM

DE GEDAANTEVERANDERING VAN RELIGIE

Zaterdag 15 maart 2003

Op 15 maart 2003 organiseert de Stichting Edward Schillebeeckx in de aula van de KU Nijmegen een symposium onder de titel: "De gedaanteverandering van religie". Sprekers zijn ondermeer: dr. Erik Borgman, Prof. dr. Ton Lathouwers, prof. dr. Robert Schreiter en mw. dr. Dorien Pessers. Dagvoorzitter is prof. dr. Frans Maas.

Bijna iedereen was het erover eens: religie en de moderne samenleving verdragen elkaar slecht. Modernisering betekent secularisatie, los komen van steeds meer onderdelen van het leven uit de religieuze sfeer. Sommigen betreurden dit, anderen ervoeren het als bevrijding. Maar dat religie verzwakt naarmate de moderne samenleving sterker wordt, was tot voor kort de algemene overtuiging.

De laatste jaren wordt duidelijk dat religie zich niet zo makkelijk laat wegdrücken. Dat blijkt niet alleen uit de grote invloed van verschillende vormen van fundamentalisme op het politieke wereldtoneel, maar ook uit de hernieuwde belangstelling voor religieuze thema's en vormen in onze eigen samenleving. Tallozen houden zich bezig met spiritualiteit en zijn zoekend om van daaruit hun leven vorm en richting te geven. Op crisis-

momenten putten mensen kracht en vinden ze oriëntatie in rituelen en oeroude vormen van meditatie en inkeer. Juist autonome en geïndividualiseerde mensen blijken het verlangen te hebben zo nu en dan te ervaren dat zij gedragen worden. In het debat dat in onze samenleving plaatsvindt over samenhang en zorgzaamheid, verwacht men juist van de kant van de religie een bijdrage.

Religie blijkt in allerlei vormen springlevend. Maar de religieuze situatie is niet meer die van vroeger. Een belangrijk verschil is dat er op het moment geen sterke instituties zijn die in staat zijn de fragmenten van religiositeit tot een geheel te smeden, zoals de kerken dat waren. Edward Schillebeeckx heeft theologie altijd opgevat als zoeken naar de levende God temidden van de eigentijdse situatie. Dat betekent het serieus nemen

van religieuze ontwikkelingen en deze tegelijkertijd kritisch benaderen.

In de geest van Schillebeeckx' gedachtegoed wordt op 15 maart 2003 de actuele gedaanteverandering van de religie in kaart gebracht en verbonden met de verdere maatschappelijke en culturele ontwikkelingen. Ook wordt de vraag gesteld wat in deze situatie een vruchtbare houding is van kerken en van mensen die zichzelf beschouwen als gelovigen, in welke zin dan ook, onder meer door haar te plaatsen in een internationaal perspectief.

Zet deze datum alvast in uw agenda! Het symposium duurt een volle dag. U kunt zich op dit ogenblik nog niet aanmelden, maar een uitnodiging ontvangt u later.

MET EDWARD SCHILLEBEECKX

over de nieuwste ontwikkelingen in de bevrijdingstheologie, heeft Borelius aan Schillebeeckx gevraagd, wat hij vindt, dat er van de collegiale besluiten van het Tweede Vaticaans Concilie nog over is nu paus en Curie steeds meer geneigd zijn hun macht, toegespitst op de paus, te centraliseren. Schillebeeckx heeft een voorwoord geschreven in het boek van de assistent professor in de theologie, Daniel P. Thompson, van de Fordham University in New York. Thompson, die het Nederlands beheerst, heeft meerdere vroegere artikelen van Schillebeeckx over het christelijke

huwelijk in het Engels vertaald. Het boek van Thompson draagt als titel: *The Language of Dissent: Edward Schillebeeckx and the Crisis of Authority in the Catholic Church* (2002). Schillebeeckx heeft een gesprek gepland met de Bambergse theoloog, Salvatore Loiero, die met anderen gewerkt heeft aan *Die existentielle Bedeutung von Tod und Auferstehung Jesu bei Edward Schillebeeckx*. Loiero wil promoveren op het proefschrift 'Für wen haltet ihr mich?' (Mk 8. 29); *Entwurf einer existentiellen Christologie in Auseinandersetzung und im Anschluss an Karl*

Rahner und Edward Schillebeeckx. Tot slot vroeg onlangs de Amerikaanse theologe Susan Rutkowski, die colleges over het werk van Schillebeeckx volgde bij de jezuïet Roger Haigt, om een onderhoud van enkele uren met Schillebeeckx. Rutkowski: 'For my final practicum course of the degree (Master of Divinity at Weston Jesuit School of Theology in Cambridge, Boston) I would like to combine my love of theology and filmmaking and produce a short film in which I would like to include Fr. Schillebeeckx.'

Stan P.A. Gipman

COLOFON

**Uitgave van de Stichting Edward Schillebeeckx.
Verschijnt twee maal per jaar. Internet: www.kun.nl/Schillebeeckx**

DOELSTELLING

De Stichting wil het werk van Edward Schillebeeckx verzamelen, ordenen en bewaren en toegankelijk maken voor geïnteresseerden in kerk, universiteit en andere geledingen van de samenleving.

BESTUUR

Prof. dr. W.F.C.M. Derkse (voorzitter), E.H. M.G.A. Vijverberg (vicevoorzitter, Provinciaal van de Nederlandse provincie der Dominicanen), Drs. C.J.H.M. Oerlemans (penningmeester), Prof. Dr. A.J.M. Plasschaert, Prof. dr. B. de Clerq (Provinciaal van de Vlaamse provincie der Dominicanen), Drs. J.D.C. Geel, Drs. F.C.H. Slangen.

ADVISEURS

Prof. Mag. Dr. E.C.F.A. Schillebeeckx,
Prof. Dr. F.A. Maas.

EINDREDACTIE & SECRETARIAAT SES

Dr. C. Sterkens
Voor reacties en suggesties kunt u schrijven naar:
Stichting Edward Schillebeeckx,
Postbus 9103, NL-6500 HD
Nijmegen. Fax.: 024-3611802; E-mail:
C.Sterkens@theo.kun.nl

STEUN

Uw financiële bijdrage is welkom op Rabo-rekening 38.70.35.125 of giro-rekening 442447 (Nederland) of BBL-rekening 310-0237500-33 (België). Rekeningnummers staan ten

name van Stichting Edward Schillebeeckx te Nijmegen.

ADRES ONJUIST?

Indien uw naam en/of adres niet meer klopt, wilt u dan zo vriendelijk zijn uw juiste naam en/of adres aan ons door te geven? Indien u iemand kent die de nieuwsbrief wilt ontvangen - en deze persoon heeft de nieuwsbrief niet per post ontvangen - kunt u het op hetzelfde adres laten weten

ISBN 90-807264-1-9

Ontwerp

Macx Reclamestudio, Nijmegen

Drukwerk

Quickprint, Nijmegen

stichting
Edward Schillebeeckx

Als u geïnteresseerd bent in het werk van Edward Schillebeeckx en in de activiteiten van de Stichting, dan is het mogelijk de Nieuwsbrief gratis te ontvangen. U kunt de Nieuwsbrief aanvragen door onderstaande bon in te vullen en op te sturen naar het secretariaat van de Stichting. Deze bon niet insturen als u de nieuwsbrief per post ontvangt: u staat al in ons bestand.

Naam _____

Adres _____

Postcode en Woonplaats _____

Hoe bent u aan informatie over de Stichting Edward Schillebeeckx gekomen?

Ik heb reeds in mijn bezit Nieuwsbrief nummer _____

In plaats van deze bon kunt u ook een briefkaart naar het secretariaat sturen of even bellen.

Het adres is: Postbus 9103, NL-6500 HD Nijmegen, tel. 024 - 361 60 51

Uw financiële bijdrage is welkom op Postbanknummer 442 447 in Nederland en op bankrekening 310-0237500-33, Bank Brussel Lambert in België.

stichting **Edward Schillebeeckx**